

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра філософії та релігієзнавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації

проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 1 від 19.09. 2018

р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

СУЧАСНІ РЕЛІГІЙНІ ПРОЦЕСИ

Підготовки магістрів
спеціальностей 031 Релігієзнавство,
освітньої програми «Релігієзнавство,
міжконфесійні відносини» та 033 Філософія,
освітньої програми «Філософія, суспільна
аналітика»

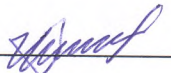
Програма навчальної дисципліни «Сучасні релігійні процеси» підготовки магістрів, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 031 Релігієзнавство, за освітньою програмою «Релігієзнавство, міжконфесійні відносини» та 033 «Філософія», за освітньою програмою «Філософія, суспільна аналітика».

Розробник: Борейко Ю. Г., доцент, доктор філософських наук, завідувач кафедри філософії та релігієзнавства

Рецензент: Возняк С. С., доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології та хореографічного мистецтва

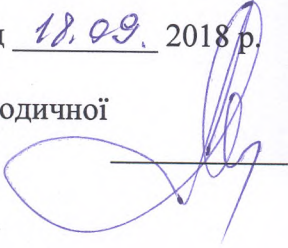
Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри філософії та релігієзнавства

протокол № 2 від 12 вересня 2018 р.

Завідувач кафедри: (Ю. Г. Борейко)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки

протокол № 1 від 18.09. 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (А. Г. Шваб)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Протокол № від _____ 2018 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 031 Релігієзнавство, Релігієзнавство, міжконфесійні відносини 033 Філософія, Філософія, суспільна аналітика	Нормативна
Кількість годин/кредитів 180/6		Рік навчання 5
		Семестр 9
		Лекції 30 год.
		Практичні (семінарські) 32 год.
		Лабораторні _____ год.
ІНДЗ: є		Індивідуальні _____ год.
	Самостійна робота 106 год.	
	Консультації 12 год.	
	Магістр	Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Програма навчальної дисципліни «Сучасні релігійні процеси» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра за спеціальностями 031 «Релігієзнавство», освітньої програми «Релігієзнавство, міжконфесійні відносини» та 033 «Філософія», освітньої програми «Філософія, суспільна аналітика». Програма містить два змістових модулі: 1) Закономірності розвитку сучасних релігій світу; 2) Релігійні процеси в сучасній Україні.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасний стан, закономірності і тенденції релігійної динаміки у світі та Україні. Метою викладання навчальної дисципліни є формування цілісного уявлення про розвиток релігійних процесів у сучасному суспільстві, ознайомлення студентів із закономірностями функціонування сучасних релігій, освоєння специфіки міжрелігійних відносин; розвиток національної свідомості студентів; виховання патріотичних і морально-етичних переконань, толерантного ставлення до представників різних віросповідань.

Завдання курсу полягають у з'ясуванні сучасного стану і закономірностей розвитку світових релігійних процесів, здійсненні аналізу проблем функціонування релігій в сучасній Україні, осмисленні релігійного тлумачення глобальних проблем сучасності, виявленні природи міжрелігійних та міжконфесійних відносин, формуванні світоглядних орієнтирів, спрямованих на самовизначення особи в контексті сучасних релігійних процесів.

Вивчення курсу «Сучасні релігійні процеси» ґрунтується на міжпредметних зв'язках з іншими релігієзнавчими дисциплінами, філософією, соціологією, політологією, історією.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- специфіка релігійної динаміки в сучасному світі;
- глобальні процеси сучасності в релігійному тлумаченні;
- соціальні концепції християнських церков;
- релігійна панорама сучасного українського суспільства;
- новітні тенденції у розвитку релігійної свідомості;
- релігійність сучасних віруючих в Україні.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Закономірності розвитку сучасних релігій світу

Тема 1. Тенденції релігійної динаміки в сучасному світі

Суть і причини та вияви сучасної кризи релігії. Десакралізація і секуляризація суспільного життя. Криза морального вчення Церкви. Політизація релігії. Релігійний фундаменталізм. Екуменічний рух.

Тема 2. Глобальні проблеми сучасності в релігійному тлумаченні

Проблема війни і миру в поглядах християнських теологів. Соціальні проблеми сучасності в християнській глобалістиці. Теологічні концепції про сучасну екологічну кризу. Етичний аспект соціальної доктрини християнських Церков.

Тема 3. Соціальні концепції християнських церков

Адзорнаменто як концепція релігійного модернізму. Вузлові аспекти соціальної доктрини католицизму. Наука й культура в соціальному вченні католицької церкви. Соціально-етичні принципи сучасної католицької доктрини.

Соціальна концепція РПЦ в контексті православного модернізму. Принципи соціальної доктрини УПЦ КП. Промодерністські та контрмодерністські тенденції у православ'ї. Соціальна діяльність православних церков. Суспільно-етичні доктринальні розробки протестантизму.

Модернізаційні процеси в протестантській теології. Проблема відносин між церквою і суспільством. Напрямки соціальної діяльності протестантських церков.

Тема 4. Історичні різновиди релігій у сучасному світі

Статистика та географія сучасних релігій. Релігії Стародавнього світу в контексті сучасних підходів та осмислень. Світові релігії через призму імперативів сучасного світу. Полі- та монотеїстичні ознаки і їх сучасне переосмислення.

Тема 5. Особливості взаємоіснування сучасних релігій світу

Проблема міжцерковного діалогу в сучасному світі. Екуменічна еклезіологія в релігійному дискурсі. Біблійний екуменізм у співвідношенні священних текстів. Пошуки спільного богослужіння як поєднання релігійної обрядовості.

Тема 6. Християнство в контексті сучасності

Шляхи і форми оновлення сучасних християнських церков. Інтеграція теології і західної філософської та соціальної думки. Антропологічна пантеїзація християнства. Концепція синтезу науки і релігії в сучасному богослов'ї.

Змістовий модуль 2. Релігійні процеси в сучасній Україні

Тема 7. Релігійна панорама християнських церков в Україні

Православ'я як складова релігійного життя в сучасній Україні. Українська православна церква. Українська православна церква (Київський патріархат). Українська автокефальна православна церква.

Особливості відновлення діяльності Української римо-католицької церкви. Структура римо-католицької церкви в Україні. Відновлення Української греко-католицької церкви, її національний характер. Утворення нових громад, відновлення структури чернечих орденів УГКЦ.

Особливості сучасного протестантизму в Україні. Євангельські християни-баптисти і п'ятидесятники. Церква адвентистів сьомого дня. Місіонерська активність протестантських громад в Україні.

Тема 8. Нехристиянські церкви в Україні на сучасному етапі

Релігійний контекст функціонування нехристиянських конфесій в сучасній Україні. Мусульманські громади в сучасній Україні. Іудаїзм в Україні доби незалежності. Буддизм в Україні.

Тема 9. Новітні тенденції в розвитку релігійної свідомості

Причини кризового стану сучасної релігійної свідомості. Інтеграційні процеси в релігійному світі. Поняття «нової релігійності». Традиційні релігії та новітні релігійні рухи.

Релігія і наука: дифузія та взаємовпливи.

Тема 10. Релігійність сучасних віруючих в Україні

Глобалізаційні процеси і проблема релігійної духовності. Релігійність та її вияви в сучасному світі. Релігійний світ у періодичних кризах і відродженнях. Сучасне «релігійне повернення». Криза церковності в Україні. Феномен позацерковних віруючих.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ. (семін.)	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Закономірності розвитку сучасних релігій світу					
Тема 1. Тенденції релігійної динаміки в сучасному світі	17	2	4	1	10
Тема 2. Глобальні проблеми сучасності в релігійному тлумаченні	15	2	2	1	10
Тема 3. Соціальні концепції християнських церков	22	4	6	2	10
Тема 4. Історичні різновиди релігій у сучасному світі	15	2	2	1	10
Тема 5. Особливості взаємодіяння сучасних релігій світу	17	2	2	1	12
Тема 6. Християнство в контексті сучасності	19	4	2	1	12
Разом за змістовим модулем 1	105	16	18	7	64
Змістовий модуль 2. Релігійні процеси в сучасній Україні					
Тема 7. Релігійна панорама християнських церков в Україні	22	4	6	2	10
Тема 8. Нехристиянські церкви в Україні на сучасному етапі	17	4	2	1	10
Тема 9. Новітні тенденції в розвитку релігійної свідомості	17	2	2	1	12
Тема 10. Релігійність віруючих в сучасній Україні	19	4	4	1	10
Разом за змістовим модулем 2	75	14	14	5	42
Всього годин	180	30	32	12	106

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Закономірності розвитку сучасних релігій світу		
1	Тема 1. Тенденції релігійної динаміки в сучасному світі	10
2	Тема 2. Глобальні проблеми сучасності в релігійному тлумаченні	10
3	Тема 3. Соціальні концепції християнських церков	10
4	Тема 4. Історичні різновиди релігій у сучасному світі	10
5	Тема 5. Особливості взаємоіснування сучасних релігій світу	12
6	Тема 6. Християнство в контексті сучасності	12
Змістовий модуль 2. Релігійні процеси в сучасній Україні		
7	Тема 7. Релігійність сучасних віруючих	10
8	Тема 8. Релігійна панорама християнських церков в Україні	10
9	Тема 9. Нехристиянські церкви в Україні на сучасному етапі	12
10	Тема 10. Новітні тенденції в розвитку релігійної свідомості	10
	Разом	106

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальним навчально-дослідним завданням є написання реферату-доповіді. Реферат-доповідь – це розв’язання конкретної проблеми, яке ґрунтоване на теоретичному осмисленні вивченого матеріалу та опрацьованої літератури з урахуванням суспільно-значущих тем. Рекомендований обсяг – 12-15 сторінок (22000-2500 знаків).

Реферат повинен містити вступну частину, основну частину, висновки. Вступна частина повинна містити обґрунтування актуальності теми, постановку проблеми, формулювання завдань, зазначення методів дослідження проблеми, аналіз джерел, на основі котрих підготовлений реферат. Основна частина включає аналіз, коментарі, факти, аргументацію власної позиції. Висновки – це короткі і обґрунтовані підсумки проведеного дослідження. В роботі обов’язково повинні бути посилання на джерела, які використовував автор. Змістову структуру реферату можна узагальнити наступним чином: короткий зміст (анотація) – 150-200 знаків, ключові слова, вступ, основна частина, висновки.

В оцінюванні будуть враховані: актуальність та чітке формулювання проблеми, повнота висвітлення теми, розв’язання проблеми, грамотність оформлення.

Творча робота має проблемний характер; передбачає ґрунтовне опрацювання матеріалу, першоджерел та додаткової літератури. Максимальна кількість балів, яку отримує студент за виконану роботу на “відмінно”- 10, “добре” – 9, “задовільно” – 6-7.

Тематика рефератів

1. Релігія в контексті сучасних трансформацій.
2. Особливості виявів релігійного фундаменталізму в сучасному світі.
3. Сакралізація і секуляризація в сучасному суспільстві.
4. Моральні проблеми в соціальних концепціях християнських церков.
5. Конфесійні особливості есхатологічних вчень.
6. Міжрелігійні відносини в сучасному світі.
7. Проблеми православної церковності в Україні.
8. Православні братства в сучасній Україні.
9. Соціальна діяльність християнських церков в Україні
10. Релігійність в Україні в умовах сучасних викликів.
11. Сучасне «релігійне повернення»: міф чи реальність.

12. Православні церкви неукраїнського походження.
13. Проблеми міжконфесійного діалогу в Україні.
14. Неоязичницький рух в Україні.
15. Неоязичництво в європейському контексті

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Екзамен проводиться шляхом визначення підсумкової оцінки за 100-бальною шкалою і складається із сумарної кількості балів за: а) поточне оцінювання з відповідних тем (30 балів); б) виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (10 балів); в) модульні контрольні роботи (60 балів). Студенти, які набрали 75 і більше балів за бажанням можуть не складати екзамен.

Поточний контроль (макс = 40 балів)										Мод. контр. (макс = 60 балів)	Заг. к-ть балів	
Модуль 1										Модуль 2	Модуль 3	
ЗМ1					ЗМ2					ІНДЗ	МКР 1 МКР 2	
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	10	30	100
3	2	6	2	2	2	6	2	2	3		30	

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12 бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі

	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити приклади на підтвердження думок, застосовувати знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати і оформити його, користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків, відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями, використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспут, дискусія, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію

		самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в публікаціях Інтернеті, мультимедійних програмах, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системного наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити та розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на МКР

4 бали – студент може розрізнити об'єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

6 балів – студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт навчання, виявляє здатність елементарно викладати думку, може відтворити кілька термінів, явищ, без зв'язку між ними; повинен вибрати вільний варіант відповіді.

10 балів – студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну дію, описує явища, процеси без пояснень причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтуються в поняттях, має фрагментарні навички в роботі з підручником, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.

16 балів – Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

18 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

20 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

22 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

24 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу.

26 балів – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

28 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

30 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Академічне релігієзнавство / За науковою редакцією професора А.Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. – 862 с.
2. Антее П. Религии современности. История и вера / П. Антее / Пер. с нем. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
3. Бессерман П. Каббала и еврейский мистицизм / П. Бессерман / Пер. с англ. А. Блеез. – М.: Гранд, 2002.– 208 с.
4. Бодак В. Релігія і культура / В. Бодак. – Дрогобич, КОЛО, 2005. – 305 с.
5. Борейко Ю. Повсякденність українського православного вірянина / Ю. Борейко. – Луцьк: Вежа-Друк, 2016. – 380 с.
6. Буддизм: Четыре благородных истины [Сб. / Сост. Я. Боцман]. – М.: ЭКСМО; Харьков: Фолио, 2002. – 832 с.
7. Бюркле Х. Человек в поисках бога: проблема нехристианских религий / Х. Бюркле / Пер. с нем. – М.: «Христианская Россия», 2001. – 140 с.
8. Виговський Л. Функціональність релігії / Л. Виговський. – К.-Хм.: [Б.в.], 2004. – 340 с.
9. Вонг Е. Даосизм / Е. Вонг / Пер. с англ. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2001. – 278 с.

10. Дао: гармония мира / Пер. с древнекит. – М. - Харьков Эксмо-Пресс - Фолио 2000. – 864 с.
11. Документы II Ватиканского собора / Пер. А. Ковалю. – М. : Паoline, 1998. – 589 с.
12. Загальна декларація прав людини. – ГА ООН, 10 грудня 1948 р. // Хартія прав людини. – К., 1993. – С. 23-57.
13. Закон України "Про свободу совісті та релігійні організації" // Закони України. – Т. 1. – К, 1996. – С. 4-11.
14. Історія релігії в Україні: Релігійні меншини України. Т. 7. – Київ: УАР, 2011. – 600 с.
15. Історія релігії в Україні: Пізній протестантизм в Україні. Т. 6 (п'ятидесятники, адвентисти, Свідки Єгови) / за ред. П. Л. Яроцького. – Київ-Дрогобич, видавець Сурма С. – 2008. – 632 с.
16. Історія релігії в Україні: Нові релігії України. Т. 8. – Київ: УАР, 2010. – 828 с.
17. Історія релігії в Україні: Релігія і церква років незалежності України. Т. 10. – Дрогобич: Коло. – 2003. – 616 с.
18. Історія релігій в Україні: [Навч. Посібник] / А.М. Колодний, П.Л. Яроцький, Б.О. Лобовик та ін. / За ред. А.М. Колодного, П.Л. Яроцького. – К. : Т-во "Знання" 1999. – 699 с.
19. Колодний А. Основи релігієзнавства. [Курс лекцій] / А. Колодний. – К.-Дрогобич: Коло, 2006. – 168 с.
20. Колодний А.М. Релігієзнавство: предмет, структура і риси / А.М. Колодний // Наукові записки НаУКМА. – Том 1: Філософія і соціологія. – К., 1996. – С. 67– 81.
21. Колодний А. Феномен релігії. Природа, структура, функціональність , тенденції / А. Колодний. – К.: Світ знань, 1999.– 52 с.
22. Конституція України від 28.06.1996р. Коментар до Конституції України – К.: Інститут законодавства Верховної Заради України. – 1998.
23. Коран / Пер. И. Ю. Крачковского. – М.: Прогресс, 1990. – 412 с.
24. Лубський В.І., Лубська М.В. Історія релігій / В.І. Лубський, М.В. Лубська. – К. .: Центр учбової літератури, 2009. – 776 с.
25. Митрохин Л. Н. Баптизм: история и современность [Философско-социологические очерки] / Л. Н. Митрохин. – СПб.: РХГИ, 1997. – 257 с.
26. Накорчевский А. А. Синто / А. А. Накорчевский. – СПб. : «Азбука-классика»; «Петербургское Востоковедение», 2003. – 448 с.
27. Права человека и религия: Хрестоматия / Сост. и науч. редактор В. Новик. – М. : Библиейско-богословский институт св. апостола Андрея, 2001. – 496 с.
28. Релігієзнавчий словник / За ред. проф.. А.Колодного і Б.Лобовика. – К.: Четверта хвиля. – 1996. – 392 с.
29. Томпсон М. Философия религии / М. Томпсон / Пер. с англ. – М. : ФАИР- ПРЕСС, 2000. – 384с.
30. Филипович Л. О. Нові релігійні течії: український контекст [огляд, документи, переклади] / Л. О. Филипович. — К.: Наукова думка. – 2000. – 132 с.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ:

1. Суть і причини та вияви сучасної кризи релігії.
2. Десакралізація і секуляризація суспільного життя.
3. Криза морального вчення Церкви.
4. Політизація релігії
5. Релігійний фундаменталізм.
6. Екуменічний рух.
7. Проблема війни і миру в поглядах християнських теологів.
8. Соціальні проблеми сучасності в християнській глобалістиці.
9. Теологічні концепції про сучасну екологічну кризу.
10. Етичний аспект соціальної доктрини християнських Церков.
11. Аджорнаменто як концепція релігійного модернізму.

12. Вузлові аспекти соціальної доктрини католицизму.
13. Наука й культура в соціальному вченні католицької церкви.
14. Соціально-етичні принципи сучасної католицької доктрини.
15. Соціальна концепція РПЦ в контексті православного модернізму.
16. Принципи соціальної доктрини УПЦ КП.
17. Промодерністські та контрмодерністські тенденції у православ'ї.
18. Соціальна діяльність православних церков.
19. Суспільно-етичні доктринальні розробки протестантизму.
20. Модернізаційні процеси в протестантській теології.
21. Проблема відносин між церквою і суспільством.
22. Напрямки соціальної діяльності протестантських церков.
23. Статистика та географія сучасних релігій.
24. Релігії Стародавнього світу в контексті сучасних підходів та осмислень.
25. Світові релігії через призму імперативів сучасного світу.
26. Полі- та монотеїстичні ознаки і їх сучасне переосмислення.
27. Проблема міжцерковного діалогу в сучасному світі.
28. Екуменічна еклезіологія в релігійному дискурсі.
29. Біблійний екуменізм у співвідношенні священних текстів.
30. Пошуки спільного богослужіння як поєднання релігійної обрядовості.
31. Шляхи і форми оновлення сучасних християнських церков.
32. Інтеграція теології і західної філософської та соціальної думки.
33. Антропологічна пантеїзація християнства.
34. Онтологічна пантеїзація християнства.
35. Концепція синтезу науки і релігії в сучасному богослов'ї.
36. Глобалізаційні процеси і проблема релігійної духовності.
37. Релігійність та її вияви в сучасному світі.
38. Релігійний світ у періодичних кризах і відродженнях. Сучасне «релігійне повернення».
39. Криза церковності. Феномен позацерковних віруючих.
40. Православ'я як складова релігійного життя в сучасній Україні.
41. Українська православна церква.
42. Українська православна церква (Київський патріархат).
43. Українська автокефальна православна церква.
44. Особливості відновлення діяльності Української римо-католицької церкви.
45. Структура римо-католицької церкви в Україні.
46. Відновлення Української греко-католицької церкви, її національний характер.
47. Утворення нових громад, відновлення структури чернечих орденів УГКЦ.
48. Особливості сучасного протестантизму в Україні.
49. Євангельські християни-баптисти і п'ятидесятники.
50. Церква адвентистів сьомого дня.
51. Місіонерська активність протестантських громад в Україні.
52. Мусульманські громади в сучасній Україні.
53. Іудаїзм в Україні доби незалежності.
54. Буддизм в Україні.
55. Причини кризового стану сучасної релігійної свідомості.
56. Інтеграційні процеси в релігійному світі. Поняття «нової релігійності».
57. Традиційні релігії та новітні релігійні рухи.
58. Релігія і наука, їх дифузія та взаємовпливи.